

رابطه بین سطوح ارزش‌های مذهبی و میزان اضطراب در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه در سال تحصیلی ۸۵-۱۳۸۴

حیب‌اله خزایی^{۱*}؛ منصور رضایی^۲؛ محمدرسول قدمی^۳؛ مسعود طهماسیان^۳؛ اعظم قاسمی میرا^۳؛ الهام شیری^۳

چکیده

زمینه: اضطراب از شایع‌ترین اختلالاتی است که راه کارهای گوناگونی در جهت کاهش و یا درمان آن پیشنهاد شده است. ارزش‌های مذهبی به‌عنوان راهی در جهت کنترل اضطراب مطرح شده‌اند. پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین سطوح ارزش‌های مذهبی و میزان اضطراب در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه در سال تحصیلی ۸۵-۱۳۸۴ انجام شد.

روش‌ها: پژوهش حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی است. به‌روش نمونه‌گیری تصادفی، تعداد ۴۹۸ نفر از دانشجویان مورد بررسی قرار گرفتند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه جمعیت‌شناختی، پرسشنامه ارزش‌های آلپورت، ورن، لیندزی و پرسشنامه اضطراب آشکار و پنهان اسپیلبرگر بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با بهره‌گیری از روش‌های آماری آنالیز واریانس، آزمون تی، روش‌های آمار توصیفی و کای دو انجام گرفت.

یافته‌ها: ۱۷/۱ درصد از دانشجویان مورد مطالعه، دارای ارزش‌های مذهبی پایین، ۷۹/۱ درصد در حد متوسط و ۴/۸ درصد در حد بالا بودند. ۴۳/۸ درصد از دانشجویان از اضطراب خفیف، ۴۷/۸ درصد از اضطراب متوسط و ۸/۴ درصد نیز از اضطراب شدید رنج می‌برند. بین سطوح ارزش‌های مذهبی و میزان اضطراب دانشجویان، ارتباط معناداری وجود داشت ($P < 0/01$). همچنین میانگین نمرات اضطراب و میانگین نمرات ارزش‌های مذهبی، به‌طور معناداری در خانم‌ها بیشتر از آقایان بود. اختلاف معناداری بین سطوح ارزش‌های مذهبی بر حسب سن، جنس، رشته تحصیلی و مقطع تحصیلی وجود داشت.

نتیجه‌گیری: ارتباط میان ارزش‌های مذهبی و سلامت روان انسان پیچیده است و اعتقادات و ارزش‌های مذهبی، نقش بارزی در پیشگیری و کاهش اضطراب و مشکلات روانی دارند.

کلیدواژه‌ها: ارزش‌های مذهبی، اضطراب

«دریافت: ۱۳۸۸/۴/۷ پذیرش: ۱۳۸۸/۹/۳»

۱. گروه روانپزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

۲. گروه آمار زیستی و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

۳. دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

* عهده‌دار مکاتبات: کرمانشاه، میدان ایثار سابق، ابتدای بلوار دولت‌آباد، مرکز آموزشی درمانی فارابی، تلفن: ۰۸۳۱-۸۲۶۰۷۰۰

مقدمه

نتایج متناقضی در بر داشته‌اند (۴-۲). پاراگامنت با مرور ۱۳۰ پژوهش در زمینه سازگاری مذهبی و نقش آن در سلامت روانی، نتیجه گرفت که ۳۴ درصد از مطالعات به اثرات مثبت و معنادار مذهب در کاهش افسردگی و اضطراب اشاره دارد، ۴ درصد آن‌ها حاکی از اثرات منفی مذهب بر سلامت روانی و ۶۲ درصد نیز هیچ‌گونه ارتباطی بین مذهب و سلامت روانی نشان ندادند (۵).

دانشجویان به‌عنوان متخصصین آینده، نقش مهمی در شبکه ارتباطات اجتماعی و پیشرفت و ترقی یک کشور ایفا می‌کنند (۲). مشکلات مربوط به مرحله انتقال از دوره نوجوانی به جوانی، آشنا نبودن با محیط دانشگاه، دوری از خانواده، عدم علاقه به رشته تحصیلی و مشکلاتی نظیر آن‌ها، از جمله شرایطی هستند که می‌توانند سبب آسیب‌پذیری بیشتر و به خطر افتادن سلامت روانی دانشجویان گردند (۶).

احمدی و همکاران در سال ۱۳۸۶ نشان دادند که اعتقادات دینی با آسیب‌پذیری خانوادگی، دارای رابطه همبستگی منفی است و کسانی که نگرش مثبتی به ارزش‌های مذهبی دارند، دارای سلامت خانوادگی بیشتر، شخصیت منسجم‌تر و انحراف اخلاقی کم‌تر هستند (۷). با توجه به وجود باورهای مذهبی در دانشجویان و نتایج بعضاً متناقض در زمینه ارتباط بین مذهب و اضطراب و اهمیت به‌کارگیری مذهب در مواجهه با مشکلات و ناملایمات و همچنین این موضوع که در اغلب مطالعات قبلی، صرفاً ارتباط ارزش‌های مذهبی و اضطراب، بررسی شده، مطالعه حاضر با هدف تعیین ارتباط ارزش‌های مذهبی در سطوح مختلف و اضطراب در دانشجویان

زندگی بشر، مبارزه پایان‌ناپذیری است و قدرت مقابله و سازگاری او تنها پایگاه مستحکمی است که می‌تواند متضمن بقای او و ره‌گشای ادامه مبارزه باشد (۱). پیچیدگی زندگی در قرن اخیر باعث شده است که انسان به‌طور مداوم در مقابل ناملایمات از خود سازگاری نشان دهد. اضطراب یکی از شایع‌ترین اختلالاتی است که بر اثر تعارضات و ناکامی‌هایی که شخص در زندگی تجربه کرده و قادر نیست به نحو صحیحی با آن‌ها روبرو شود، به وجود می‌آید و به‌عنوان یک اختلال در ۴-۲ درصد جمعیت دیده می‌شود (۲). اختلالات اضطرابی می‌توانند در روند تفکر و یادگیری شخص، مشکل ایجاد کرده و اثرات زیانباری بر سلامت جسم و روان بر جای بگذارند (۳). امروزه روش‌های متعددی برای درمان اضطراب شناخته شده است که عمده‌ترین آن‌ها درمان‌های دارویی و روانشناختی می‌باشد. علاوه بر این روش‌ها، از مذهب به‌عنوان عاملی مؤثر در کنترل اضطراب یاد می‌شود. دانشمندانی همچون یونگ، فرانکل، آنجل و آلپورت نظراتی درباره تأثیرات مذهب بر یکپارچگی شخصیت انسان و ایجاد آرمانی والا ارایه نموده‌اند و عقیده دارند کنش مذهبی، تمام جنبه‌های زندگی را در بر می‌گیرد و همچنین انسان را به وجودی متعالی و برتر مرتبط می‌سازد و همین امر موجب تشکیل ارزش‌های عالی‌تر در وجود آدمی شده و در ایجاد انگیزش و امید به زندگی نقش جدی دارد (۴). تاکنون مطالعات متعددی در کشور ما و سایر کشورهای مختلف جهان در زمینه ارتباط بین گرایش‌های مذهبی و سلامت روانی انجام شده است که

دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه انجام گردید.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از نوع توصیفی - تحلیلی است. جامعه مورد مطالعه، دانشجویان کلیه رشته‌های دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه در سال تحصیلی ۸۵-۱۳۸۴ بودند. تعداد دانشجویان مورد مطالعه، ۵۴۶ نفر بودند که به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای از دانشکده‌های پزشکی، داروسازی، پرستاری - مامایی، پیراپزشکی و بهداشت و متناسب با حجم جمعیت دانشجویان دانشکده‌ها با اطمینان ۹۵ درصد انتخاب شدند. به منظور رد اختلال انطباق، دانشجویان شرکت‌کننده در تحقیق، حداقل یک ترم تحصیلی را گذرانده بودند. شرایط عدم پذیرش در این مطالعه شامل وجود بیماری جسمی ایجادکننده اضطراب مانند مشکلات تیروئیدی و یا سابقه بیماری روانپزشکی خاص که از پرسشنامه جمعیت‌شناختی به دست می‌آمد و همچنین تکمیل ناقص پرسشنامه‌ها بود. در نهایت با کنار گذاشتن ۴۸ پرسشنامه، داده‌های به دست آمده از ۴۹۸ پرسشنامه به کمک نرم‌افزار SPSS و بهره‌گیری از روش‌های آماری آنالیز واریانس، آزمون تی، آزمون تعقیبی توکی، ضریب همبستگی پیرسون و آزمون کای دو مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

در مطالعه حاضر از سه ابزار برای گردآوری اطلاعات استفاده شد. این ابزارها شامل موارد ذیل بودند: الف) پرسشنامه جمعیت‌شناختی: این پرسشنامه دربرگیرنده اطلاعات فردی، خانوادگی و اجتماعی دانشجویان بود.

ب) پرسشنامه ارزش‌های مذهبی آلپورت، ورن، لیندزی:

این تست شامل ۳۰ سؤال است و شش ارزش که شامل ارزش‌های مذهبی، اجتماعی، اقتصادی، هنری، سیاسی و نظری می‌باشد را می‌سنجد. در این تحقیق از قسمت مربوط به سنجش ارزش‌های مذهبی استفاده گردید. ضریب اعتبار پرسشنامه با استفاده از روش بازآزمایی با فاصله زمانی دو ماه، بیش از ۸۰ درصد گزارش شده است (۸).

ج) پرسشنامه اضطراب آشکار و پنهان اسپیلبرگر: این پرسشنامه شامل ۴۰ ماده است که ۲۰ ماده مربوط به اضطراب آشکار و ۲۰ ماده دیگر مربوط به اضطراب پنهان می‌باشد. هر ماده دارای امتیاز صفر تا ۳ در هر دو مورد اضطراب آشکار و پنهان است. در نتیجه، حداقل نمره کسب‌شده صفر و حداکثر ۱۲۰ است. پایایی مقیاس مذکور بر اساس پژوهش هنجاریابی برای اضطراب آشکار ۹۱ درصد و برای اضطراب پنهان ۹۰ درصد بوده است (۲).

اضطراب آزمودنی‌ها بر اساس نمره به دست آمده، در سه سطح خفیف (نمره زیر ۴۰)، متوسط (نمره ۴۰-۸۰) و شدید (نمره ۸۱-۱۲۰) مورد بررسی قرار گرفت. همچنین ارزش‌های مذهبی آن‌ها بر اساس نمره به دست آمده، در سه سطح پایین (نمره ۰-۱۶)، متوسط (نمره ۱۶-۳۳) و بالا (نمره ۳۴-۵۰) طبقه‌بندی گردید.

یافته‌ها

اطلاعات به دست آمده نشان داد که بیشتر دانشجویان در محدوده سنی ۲۰-۱۸ سال بوده و بیشتر آن‌ها در مقطع کاردانی مشغول به تحصیل بودند. ۶۹/۸ درصد

همچنین میانگین نمرات اضطراب بر حسب سطوح ارزش‌های مذهبی در بین افراد مورد مطالعه تفاوت معناداری را نشان داد، به طوری که براساس آزمون توکی، میانگین نمرات اضطراب در کسانی که ارزش‌های مذهبی بالا داشتند، کم‌تر از سایر افراد بود (جدول ۲). با این وجود بررسی حاضر نشان داد که میانگین نمره ارزش‌های مذهبی بر حسب سطوح اضطراب، تفاوت معناداری ندارد (جدول ۳).

میانگین نمره ارزش‌های مذهبی در خانم‌ها بیشتر از آقایان بود و براساس آزمون‌های آماری بین دو متغیر جنس و ارزش‌های مذهبی، اختلاف معناداری وجود داشت ($P < 0/05$). از نتایج دیگر این پژوهش می‌توان به ارتباط معنادار بین اضطراب و جنسیت اشاره نمود به طوری که میزان اضطراب در خانم‌ها بیشتر بود ($P < 0/05$). از نظر سنی، با افزایش سن، میزان ارزش‌های مذهبی کاهش پیدا می‌کرد که ارتباط معناداری را نشان می‌داد ($P < 0/05$). در مقاطع تحصیلی، مقطع کاردانی از نظر ارزش‌های مذهبی بالاترین سطح را به خود اختصاص داد و اختلاف معناداری را با سایر مقاطع نشان می‌داد ($P < 0/05$). همچنین ارتباط معناداری بین ارزش‌های مذهبی و رشته تحصیلی به دست آمد، به نحوی که رشته‌های پیراپزشکی در بالاترین سطح ارزش‌های مذهبی قرار داشتند ($P < 0/05$). در ضمن، علایم اضطراب شدید در وضعیت اقتصادی ضعیف بیشتر دیده شد ولی ارتباط معناداری وجود نداشت.

دانشجویان زن و ۸۹/۵ درصد مجرد بودند.

یافته‌های پژوهش نشان داد که ۱۷/۱ درصد دانشجویان مورد مطالعه، دارای ارزش‌های مذهبی پایین، ۷۹/۱ درصد دارای ارزش‌های مذهبی در حد متوسط و ۳/۸ درصد دارای ارزش‌های مذهبی بالا بودند. از سوی دیگر، یافته‌های مطالعه حاکی از آن است که اضطراب در ۲۷ درصد از مجموع ۸۵ نفری که دارای ارزش‌های مذهبی پایین بوده‌اند، در حد شدید بوده است و از مجموع ۱۹ نفر که ارزش‌های مذهبی بالا داشتند، هیچ‌یک از آن‌ها اضطراب شدید نداشته‌اند (جدول ۱).

نتایج پژوهش نشان داد که بین سطوح ارزش‌های مذهبی و میزان اضطراب دانشجویان، ارتباط معناداری وجود دارد ($P < 0/01$).

جدول ۱- توزیع فراوانی ارزش‌های مذهبی بر حسب اضطراب

دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه در سال ۱۳۸۴

اضطراب	ارزش‌های مذهبی			جمع کل
	پایین	متوسط	بالا	
خفیف	۳۱	۱۷۷	۱۰	۲۱۸
	(۳۶/۵)	(۴۴/۹)	(۵۲/۶)	(۴۳/۸)
متوسط	۳۱	۱۹۸	۹	۲۳۸
	(۳۶/۵)	(۵۰/۲)	(۴۷/۴)	(۴۷/۸)
شدید	۲۳	۱۹	۰	۴۲
	(۲۷)	(۴/۹)	(۰)	(۸/۴)
جمع کل	۸۵	۳۹۴	۱۹	۴۹۸
	(۱۰۰)	(۱۰۰)	(۱۰۰)	(۱۰۰)

جدول ۲- میانگین نمره اضطراب دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه بر حسب سطوح ارزش‌های مذهبی آنها

سطح ارزش مذهبی	تعداد (درصد)	میانگین نمره اضطراب $\pm$ انحراف معیار	P
پایین	۸۵ (۱۷/۱)	۲۲/۹۱ $\pm$ ۱۱/۵۴	۰/۰۴
متوسط	۳۹۴ (۷۹/۱)	۲۲/۷۲ $\pm$ ۹/۸۵	
بالا	۱۹ (۳/۸)	۱۹/۰۰ $\pm$ ۸/۷۸	
جمع کل		۴۹۸ (۱۰۰)	

جدول ۳- میانگین نمره ارزش‌های مذهبی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه بر حسب سطوح اضطراب آنها

سطح اضطراب	تعداد (درصد)	میانگین نمره ارزش‌های مذهبی $\pm$ انحراف معیار	P
خفیف	۲۱۸ (۴۳/۸)	۳۷/۲۲ $\pm$ ۸/۴۶	۰/۰۸
متوسط	۲۳۸ (۴۷/۸)	۳۷/۲۷ $\pm$ ۷/۱۹	
شدید	۴۲ (۸/۴)	۳۶/۰۳ $\pm$ ۶/۴۸	
جمع کل		۴۹۸ (۱۰۰)	

بحث

دارای ارزش‌های مذهبی بالا بودند و ۷۹ درصد آنها ارزش‌های مذهبی متوسط و ۱۷ درصد، ارزش‌های مذهبی پایین داشتند. این در حالی است که در پژوهش عمران‌نسب، میزان اعتقادات مذهبی در حد متوسط و قوی، به ترتیب در ۵۷/۳ و ۱۹/۵ درصد آزمودنی‌های پژوهش گزارش شد (۱۱). نتایج تحقیق عظیمی نیز نشان داد که ۸۵/۸ درصد دانشجویان از لحاظ به‌کارگیری مقابله مذهبی در سطح متوسط، ۱۰/۴ درصد از آنها در سطح قوی و ۳/۸ درصد نیز در سطح ضعیف بودند (۱۲). در بیان دلایل بروز چنین تفاوت‌هایی علاوه بر نقش احتمالی تفاوت‌های فرهنگی، جغرافیایی و نیز روش انجام تحقیق، می‌توان اشاره نمود که احتمالاً در طی سال‌های اخیر، ارزش‌های مذهبی قوی در بین دانشجویان

نتایج این مطالعه نشان داد که هیچ‌یک از افرادی که اضطراب شدید داشتند، دارای ارزش مذهبی بالا نبودند و همگی در گروه افراد با ارزش‌های مذهبی پایین یا متوسط قرار داشتند. همین‌طور دیده شد که میانگین نمره اضطراب در افرادی که ارزش‌های مذهبی پایین داشتند، در مقایسه با افرادی که ارزش‌های مذهبی بالا داشتند، بیشتر بود (۲۲/۹۱ در برابر ۱۹) و این اختلاف از نظر آماری معنادار بود.

نتایج این پژوهش، همسو با نتایج پژوهش‌های دیگر از جمله پژوهش‌های مربوط به واثق و همکاران و غباری بناب و همکاران می‌باشد (۹ و ۱۰). از یافته‌های دیگر پژوهش حاضر این بود که تنها ۴ درصد از دانشجویان،

نسبت به سال‌های گذشته، کم‌رنگ‌تر شده است. میزان اضطراب شدید در دانشجویان مورد مطالعه، ۵/۱ درصد بود که تا حدودی نزدیک به نتایج تحقیق عظیمی با میزان ۷/۹ درصد و نیز نتایج پژوهش فرهادی و امینی با میزان ۷/۱ درصد است (۱۲ و ۱۳). نتایج تحقیق نشان داد که میزان ارزش‌های مذهبی در خانم‌ها بیشتر از آقایان است. این تفاوت از نظر آماری معنادار بود. این یافته با نتایج پژوهش صولتی مطابقت دارد (۱۴). این حقیقت که ارزش‌های مذهبی در زنان بیشتر از مردان است، مدت‌هاست که به اثبات رسیده است. توجه مطرح در این رابطه این است که مذهب دربرگیرنده دستوراتی است که متضمن جنبه‌های اخلاقی و تربیتی می‌باشد و این موارد با نقش زنان به‌عنوان مادر و مربی، هم‌خوانی بیشتری دارد. جزیی از این تفاوت‌ها نیز مربوط به راه‌های متفاوت اجتماعی شدن دختران و پسران است. به‌طور مشابه در بیشتر فرهنگ‌ها پسران آموزش می‌بینند که به خود تکیه کنند و مستقل باشند حتی در برخی فرهنگ‌ها پسران آموزش می‌بینند که پرخاشگر باشند، اما دختران آموزش می‌بینند که مطیع، پرورش‌دهنده و مسئول باشند (۱۵). البته نتایج برخی پژوهش‌ها نشان داده است که بین زنان و مردان از نظر ارزش‌های مذهبی، تفاوت معناداری وجود ندارد (۱۱). نتایج پژوهش قیسوری و همکاران نشان داد که مردان نسبت به زنان از گرایش‌های مذهبی بیشتری برخوردارند (۱۶). طبق نتایج این پژوهش، میزان ارزش‌های مذهبی با

افزایش سن کاهش پیدا می‌کند این یافته با نتایج پژوهش صولتی همسویی نداشت (۱۴). در ضمن در تحقیق قیسوری و همکاران، رابطه معناداری بین سن و اعتقادات مذهبی دیده نشد (۱۶). یکی از علل ناهم‌خوانی نتایج این پژوهش با سایر پژوهش‌ها، کم بودن فاصله سنی آزمودنی‌ها بود. از نتایج دیگر این پژوهش می‌توان به ارتباط معنادار بین اضطراب و جنسیت اشاره نمود، به‌طوری‌که میزان اضطراب در خانم‌ها بیشتر بود. این نتایج با مطالعات دیگر از جمله تحقیق قیسوری و همکاران (۱۶) و نیز کتاب مرجع روانپزشکی همسو می‌باشد (۱۷).

نتیجه‌گیری

نتایج این بررسی ارتباط معناداری را بین سطوح بالای ارزش‌های مذهبی و کاهش میزان اضطراب بیان می‌کند. به بیان دیگر، این نتایج شاهدهی دیگر بر نقش محافظت‌کننده ارزش‌های مذهبی در برابر بروز اضطراب می‌باشد.

با توجه به پیچیدگی سنجش میزان ارزش‌های مذهبی و ابعاد گوناگون آن، نیاز به بررسی‌های بیشتر و دقیق‌تر احساس می‌شود. علی‌رغم روایی و پایایی پرسشنامه آلپورت، ورنن، لیندزی، با توجه به بافت مذهبی جامعه، بررسی و تنظیم پرسشنامه معتبر و هنجار شده با جامعه ما، توسط صاحب‌نظران داخلی برای انجام پژوهش‌های بعدی در این زمینه مفید خواهد بود.

References:

1. Carson V, Arnold EN. Mental health nursing: patient journey. California: W.B. Sanders Company 1996.
2. Meshkani Z. [The study on the anxiety disorder and related factors among highschool students of Ghasem Abad, Islamshahr, December, 1986 (Persian)]. Tehran University Medical Journal 1998; 56(5): 89-94.
3. Galledar N. [The effects of Quran sound on pre-exam anxiety among students (Persian)]. Islam and Mental health, 2003; 1: 113.
4. Saeb MR. [The comparison between first and last students of university (Persian)]. Islam and Mental health 2003; 1: 23-5.
5. Paragament KI. The psychology of religion and coping. New York; Guilford Press: 1997.
6. Pressman P, Lyons J, Larson DB, Strain JJ. Religious belief, depression and ambulation status in elderly women with broken hips. Am J Psychiatry 1990; 147(6): 758-60.
7. Ahmadi Kh. [The relationship between religiosity and family pathology (Persian)]. Journal of Behavioral Sciences 2007; 1(1): 7-16.
8. Pashashrifi H. [Theory and application of intelligence and personality tests (Persian)]. Tehran: Sokhan Pub 2007: 377.
9. Vasegh S, Mohammadi MR. Religiosity, anxiety, and depression among a sample of Iranian medical students. Int J Psychiatry Med 2007; 37(2):213-27.
10. Dustbonab B, Khodayarifard M, Shokouhi M, Alinaghi Faghihi A. [Relation to trust God and wait and hope with anxiety condition in Tehran University students (Persian)]. Islam and Mental health 2003;1:127-44.
11. Omrannasab M. [Relation to trust God and mental health in 4th year of license students at Tehran University (Persian)].1998.
12. Azmi H. [Relation to anxiety and religion (Persian)]. Islam and Mental health, 2003; 1: 201-14.
13. Farhadi A, Amini F. [Prevalence of anxiety and depression and their effects on academic performance of Lorestan University of Medical Sciences (Persian)]. Journal of Yafte Lorestan University of Medical Sciences 1996;1(3): 21-7.
14. Solati K, Najafi M, Nori R. [Investigated the relationship between religious attitudes, coping skills and mental health in university students of medical sciences(Persian)]. Islam and Mental health 2003; 1: 23-25.
15. Argyle M. Psychology and religion. London and New York; Routledge 2000:23.
16. Ghisori H, Naziri H, Barati Z. [Relationship between anxiety levels before surgery and religious beliefs of patients in Isfahan-Zahra Medical Center(Persian)]. Islam and Mental health 2003; 1: 189-92.
17. Sadock, BJ, Sadock VA. Synopsis of Psychiatry. 9th ed. Philadelphia; Williams & Wilkins 2003:135-88.